

Határozatok Tára

PAOLO MENGOZZI
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2018. október 4.¹

C-557/17. sz. ügy

Y. Z.,
Z. Z.,
Y. Y.,

Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie

(a Raad van State [államtanács, Hollandia] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Előzetes döntéshozatal – 2003/86/EK irányelv – Családegyesítési jog – 2003/109/EK irányelv – Harmadik országok huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező állampolgárainak jogállása – A tartózkodási engedély visszavonása vagy a jogállás elvesztése csalás miatt – A tudomás hiánya”

I. Bevezetés

1. A jelen ügyben előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdésével a Raad van State (államtanács, Hollandia) azt kívánja megtudni, hogy egy harmadik országbeli állampolgár családtagja részére a családegyesítési jogról szóló, 2003. szeptember 22-i 2003/86/EK tanácsi irányelvnek² megfelelően a családegyesítő³ által szolgáltatott hamis információk alapján kiállított tartózkodási engedély visszavonható-e abban az esetben, ha jogosultjának nem volt tudomása az említett információk hamis voltáról. Ehhez hasonlóan második kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság azt kívánja megtudni, hogy a harmadik országok huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező állampolgárainak jogállásáról szóló, 2003. november 25-i 2003/109/EK tanácsi irányelvből⁴ következő huzamos engedéllyel rendelkező jogállás azon alapuló elvesztéséhez, hogy a jogállást hamis információk alapján szereztek meg, szükséges-e, hogy az említett jogállás jogosultja tudomással bírt a csalásról.

2. Vitathatatlan, amint azt Elmer főtanácsnok is megjegyezte a Kol ügyre vonatkozó indítványában (C-285/95, EU:C:1997:107, 19. pont), hogy a tartózkodási engedély megszerzése érdekében elkövetett csalás jóváhagyása „a kifogásolható cselekmény megjutalmazását eredményezi, ami elrettentés helyett ösztönzést jelentene mások számára arra, hogy hamis nyilatkozatokat tegyenek a tagállamok idegenrendészeti hatóságainak”. Ugyanakkor az alapügyben az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések által érintett tartózkodási engedélyek jogosultjai nem tudtak az engedélyek megszerzése érdekében benyújtott kérelmek alátámasztására előadott információk hamis voltáról. Ily módon a más által elkövetett csalás következményeit viselik.

¹ Eredeti nyelv: francia.

² HL 2003. L 251., 12. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 6. kötet, 224. o.

³ A 2003/86 irányelv 2. cikkének c) pontja a következők szerint határozza meg a családegyesítő fogalmát: „egy harmadik országnak egy tagállamban jogszerűen tartózkodó állampolgára, és aki vagy akinek családtagjai az együttélés érdekében családegyesítésért folyamodnak”.

⁴ HL 2004. L 16., 44. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 6. kötet, 272. o.

3. A Bíróságnak már volt alkalma dönteni arról, hogy milyen hatással van egy török munkavállaló családtagjait az Európai Közösség és Törökország közötti társulás fejlesztéséről szóló, 1980. szeptember 19-i 1/80 EKG-Törökország társulási tanácsi határozat 7. cikkének (1) bekezdése alapján megillető jogokra az, ha a török munkavállaló csalárd módon szerezte meg tartózkodási engedélyét.⁵ Ezzel szemben soha nem intéztek hozzá olyan kérdést, hogy amennyiben a hamis dokumentumokat egyrészt családegyesítésen, másrészt huzamos tartózkodáson alapuló tartózkodási engedélyek kiállítására irányuló kérelmek alátámasztására használták fel, akkor az így megszerzett engedélyeket vissza lehet-e vonni csalás miatt visszamenőleges hatállyal, amennyiben azok jogosultjainak nem volt tudomása az említett dokumentumok hamis voltáról. A jelen ügy tehát alkalmat kínál a Bíróságnak e kérdés egyértelművé tételére, ami a csalás és a csalárd szándék közötti kölcsönhatás vizsgálatát igényli.

II. Jogi háttér

A. Az uniós jog

4. A 2003/86 irányelv 16. cikke (2) bekezdésének a) pontja szerint:

„A tagállamok akkor is elutasíthatják a családegyesítési célú beutazási és tartózkodási kérelmet, vagy visszavonhatják a családtag tartózkodási engedélyét, illetve elutasíthatják annak megújítását, ha bebizonyosodik, hogy:

a) hamis vagy megtévesztő információt adtak, hamis vagy hamisított dokumentumokat használtak, más csalást követtek el, illetve más jogellenes eszközt alkalmaztak.”

5. A 2003/86 irányelv 17. cikke szerint: „[a] tagállamok megfelelően figyelembe veszik az érintett személy családi kapcsolatainak jellegét és szilárdságát, a tagállamban való tartózkodásának időtartamát és a származási országával való családi, kulturális és társadalmi kapcsolatai fennállását, amennyiben egy [...] tartózkodási engedélyt visszavonnak, vagy annak megújítását megtagadják, [...]”.

6. A 2003/109 irányelv „A jogállás visszavonása vagy elvesztése” című 9. cikke (1) bekezdésének a) pontja szerint

„(1) A huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező személyek többé nem jogosultak fenntartani a »huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező« jogállást a következő esetekben:

a) a »huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező« jogállás csalárd megszerzésének megállapítása.”

⁵ Lásd: 2008. december 18-i Altun ítélet (C-337/07, EU:C:2008:744, 51–64. pont). Ebben az ítéletben a Bíróság kimondta, hogy az érintett török munkavállaló megtévesztő magatartása jogi hatással lehet a családi helyzetére. A Bíróság kimondta, hogy e hatásokat azonban azon időpont vonatkozásában kell megítélni, amikor a fogadó tagállam nemzeti hatóságai meghozzák az említett török állampolgár tartózkodási engedélyének visszavonásáról szóló határozatot. Amint az a fent említett Altun ítélet 59. pontjából kitűnik, az illetékes hatóságoknak tehát azt kell megvizsgálniuk, hogy a családtagok saját jogot szereztek-e a fogadó tagállam munkaerőpiacára jutáshoz, és ehhez kapcsolódóan megszerezték-e az ott-tartózkodás jogát. A fent hivatkozott ítélet 60. pontjában a Bíróság ehhez hozzáteszi, hogy minden más megoldás sértené a jogbiztonság elvét.

B. A nemzeti jog

7. A Vreemdelingenwet 2000 (a külföldiek jogállásáról szóló 2000. évi törvény, a továbbiakban: Vw 2000) ugyanezen törvény 19. cikkével együtt értelmezett 18. cikke (1) bekezdésének bevezető rendelkezése és c) pontja jelenti a 2003/86 irányelv 16. cikke (2) bekezdése a) pontjának végrehajtását. A Vw 2000 18. cikke (1) bekezdésének c) pontja a következőket mondja ki:

„A 14. cikkben hivatkozott korlátozott időre szóló tartózkodási engedély meghosszabbítása iránti kérelem elutasítható, ha [...] a külföldi személy pontatlan információkat szolgáltatott vagy nem szolgáltatott információkat, holott ezek az információk az eredeti megszerzési vagy meghosszabbítási kérelem elutasítását eredményezték volna”.

8. A Vw 2000 19. cikke a következőket mondja ki:

„A korlátozott időre szóló tartózkodási engedély a 18. cikk (1) bekezdésében hivatkozott okokból vonható vissza, az említett bekezdés b) pontjában foglalt indok kivételével [...]”.

9. A Vw 2000⁶ 20. cikkének (1) bekezdése szerint:

„A miniszter jogosult:

- a) a határozatlan időre szóló tartózkodási engedély kiállítása iránti kérelemnek helyt adni, azt elutasítani, vagy annak elintézésétől eltekinteni;
- b) a határozatlan időre szóló tartózkodási engedélyt visszavonni [...]”.

10. A Vw 2000 21. cikkének (1) és (3) bekezdése a következőket mondja ki:

„(1) A [2003/109 irányelv] 8. cikke (2) bekezdésének alkalmazásával a 20. cikk értelmében vett határozatlan időre szóló tartózkodási engedély kiadása vagy módosítása iránti kérelem csak akkor utasítható el, ha a külföldi személy:

- a) nem tartózkodott a 8. cikk értelmében szabályszerűen, megszakítás nélkül a kérelem benyújtását közvetlenül megelőző öt évben [az ország területén];

[...]

- d) önállóan és huzamosan nem rendelkezik a megélhetéséhez szükséges eszközökkel egyedül vagy azon családtaggal együttesen, akinél tartózkodik;

[...]

- h) pontatlan információkat szolgáltatott, vagy nem szolgáltatott információkat, holott ezek az információk a megszerzési, módosítási vagy meghosszabbítási kérelem elutasítását eredményezték volna.”

⁶ A 2007. március 21-ig, a huzamos tartózkodási engedély megszerzésének idején alkalmazandó változatban.

III. Az alapeljárás, az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések és a Bíróság előtti eljárás

11. Y. Z. felperes (a továbbiakban: az apa) harmadik országbeli állampolgár, akinek a nemzeti jognak megfelelően több tartózkodási engedélyt adtak ki, egy társaságnál betöltött állítólagos vezetői tevékenységei kapcsán, amelyek fiktívnek bizonyultak.⁷ Nem vitatott, hogy az apa tartózkodási engedélyeit csalárd módon szerezte meg.

12. 2002. január 31-én a családegyesítési jog alapján Z. Z. felperes (a továbbiakban: a fiú, született 1991-ben) és Y. Y. felperes (a továbbiakban: az anya) – akik mindketten harmadik országbeli állampolgárok – részére a 2003/86 irányelv 2. cikkének d) pontja értelmében vett korlátozott idejű rendes tartózkodási engedélyt⁸ adtak ki (a továbbiakban: családegyesítési tartózkodási engedély). A 2007. március 21-i határozatokkal az anya és a fiú a 2003/109 irányelv 7. és 8. cikkének megfelelően 2006. október 18-i hatállyal határozatlan időre szóló rendes tartózkodási engedélyt kapott: „a huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező személy EK tartózkodási engedélye” (a továbbiakban: huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező személy tartózkodási engedélye).

13. 2014. január 29-i határozataival a Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie (biztonsági és igazságügyi államtitkár, Hollandia; a továbbiakban: államtitkár) visszamenőleges hatállyal visszavonta egyrészt az anya és a fiú részére megadott családegyesítési tartózkodási engedélyt, másrészt a 2003/109 irányelv 9. cikke (1) bekezdésének a) pontja alapján a részükre kiállított huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező személy tartózkodási engedélyeit (a továbbiakban: 2014. január 29-i visszavonó határozatok). Kötelezte őket Hollandia haladéktalan elhagyására, és beutazási tilalmat rendelt el velük szemben. A 2014. január 29-i visszavonó határozatokat az indokolta, hogy az anya és a fiú családegyesítési tartózkodási engedélyét az apa állítólagos munkáltatójának annak igazolása érdekében tett hamis nyilatkozatai alapján állították ki, hogy az apa a 2003/86 irányelv 7. cikke (1) bekezdésének c) pontjában előírt elégséges, állandó és rendszeres forrásokkal rendelkezik. Ehhez hasonlóan, az anya és a fiú részére kiadott huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező személy tartózkodási engedélyeit szintén csalárd módon szereztek meg, mivel egyrészt azokat azon téves feltevés alapján állították ki, hogy az anya és a fiú családegyesítési tartózkodásuk keretében jogszerűen tartózkodnak az országban, másrészt pedig az apa munkaviszonyára vonatkozó hamis igazolásokat annak igazolása érdekében is benyújtották, hogy a 2003/109 irányelv 5. cikke (1) bekezdésének a) pontja értelmében vett stabil, elegendő és rendszeres jövedelemforrással rendelkeznek. Az államtitkár szerint az, hogy az anya és a fiú tudott-e az apa által követett csalásról, illetve hogy tudomásuk volt-e az igazolások hamis voltáról, nem releváns azon kérdés megválaszolása szempontjából, hogy tartózkodási engedélyüket csalárd módon szereztek-e meg. Ehhez hasonlóan irreleváns az, hogy a tartózkodási engedélyeinek megszerzésére irányuló kérelmek benyújtásakor a kiskorú fiú nem maga írta alá az említett kérelmeket.

14. A 2015. május 4-i határozattal az államtitkár megalapozatlannak nyilvánította a 2014. január 29-i határozatokkal szemben előterjesztett kifogásokat. 2016. május 31-i határozatával a rechtbank Den Haag zittingsplaats Amsterdam (Amszterdamban eljáró hágai bíróság, Hollandia) részben megsemmisítette, részben pedig helybenhagyta e határozatokat. Az apa, az anya, a fiú, valamint az államtitkár fellebbezést nyújtott be e határozattal szemben a Raad van State (államtanács) előtt.

15. Az apa, az anya és a fiú szerint a rechtbank Den Haag zittingsplaats Amsterdam (Amszterdamban eljáró hágai bíróság) nem vette figyelembe azt, hogy sem az anya, sem a fiú soha nem követett el csalárd cselekményt. Ezenkívül úgy vélik, hogy az uniós jog által garantált jogbiztonság elve akadályát jelenti a részükre kiállított huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező személy tartózkodási engedélyei visszavonásának. E tekintetben a 2008. december 18-i Altun ítéletre (C-337/07, EU:C:2008:744) hivatkoznak.

⁷ A társaság a közigazgatási nyilvántartásokban vitathatatlanul létezett, de soha nem folytatott tényleges tevékenységet.

⁸ A Vw 2000 14. cikke értelmében.

16. A kérdést előterjesztő bíróság rámutat, hogy a 2003/86 irányelv 16. cikke (2) bekezdése a) pontjának és a 2003/109 irányelv 9. cikke (1) bekezdése a) pontjának szövegezésére figyelemmel irrelevánsnak tűnik az a kérdés, hogy ki folyamodott csaláshoz. E tekintetben ugyanakkor hangsúlyozza egyrészt, hogy a 2003/86 irányelv 16. cikke (2) bekezdésének a) pontjában szereplő „hamis vagy megtévesztő információt”, illetve „csalást követtek el” kifejezések, valamint a 2003/109 irányelv 9. cikke (1) bekezdésének a) pontjában szereplő „csalárd” kifejezés arra utalnak, hogy a szándékosságra vagy a gondatlanságra vonatkozó valamilyen követelményről lehet szó. Másrészt megjegyzi, hogy az Unió polgárainak és családtagjaiknak a tagállamok területén történő szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogáról szóló 2004/38/EK irányelv jobb átültetéséhez és alkalmazásához nyújtott iránymutatásról szóló, az Európai Parlamenthez és a Tanácshoz intézett 2009. július 2-i bizottsági közleményben (a továbbiakban: a 2004/38 irányelv alkalmazásáról szóló iránymutatás)⁹ a „csalás” fogalmát „a szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való irányelv szerinti jog megszerzése érdekében elkövetett szándékos megtévesztésként vagy egyéb manipulatív magatartásként” határozzák meg. Ami a Bíróság ítélkezési gyakorlatát illeti, az e bíróság szerint nem szolgáltat elegendő elemet a „csalás” fogalmának értelmezéséhez.

17. E körülmények között a Raad van State (államtanács, Hollandia) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

- „1) Úgy kell-e értelmezni a [2003/86] irányelv [...] 16. cikke (2) bekezdésének a) pontját, hogy az kizárja a családjegyesítés keretében megadott tartózkodási engedély visszavonását, ha a tartózkodási engedélyt hamis információk alapján szereztek meg, a családtagnak azonban nem volt tudomása arról, hogy ezen információk hamisak voltak?
- 2) Úgy kell-e értelmezni a [2003/109] irányelv [...] 9. cikke (1) bekezdésének a) pontját, hogy az kizárja a huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező jogállás visszavonását, ha a huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező jogállást hamis információk alapján szereztek meg, a huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkezőnek azonban nem volt tudomása arról, hogy ezen információk hamisak?”

IV. Elemzés

A. A 2003/86 irányelv 16. cikke (2) bekezdése a) pontjának értelmezéséről

18. Előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében azt kívánja megtudni, hogy az anya és a fiú családjegyesítési tartózkodási engedélyének visszavonása szempontjából a 2003/86 irányelv 16. cikke (2) bekezdésének a) pontja alapján fontos-e az a kérdés, hogy az utóbbiak tudtak-e arról, hogy az apa munkaviszony-igazolásai hamisak voltak.¹⁰

⁹ COM (2009) 313 végleges, 2009. július 2., 4. cím, „Visszaélés és csalás”, 15. o.

¹⁰ Amint az kitűnik a kérdést előterjesztő bíróság által ismertetett körülményekből, az 1991-ben született fiú 11 éves volt, amikor az államtitkár meghozta a 2002. január 31-i határozatot. A fiú kiskorúsága ellenére azonban a kérdést előterjesztő bíróság általános jelleggel tette fel kérdését.

19. Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a jogalanyok nem hivatkozhatnak csalárd módon vagy visszaélésszerűen az uniós jogi normákra.¹¹ Ez a Bíróság által az érintett ágazattól függően ismételtlen rögzített elv az uniós jog olyan általános elvét jelenti, amely az uniós vagy nemzeti jogszabályokban történő végrehajtásától függetlenül érvényesül.¹² A Bíróság ítélkezési gyakorlata szerint egy jognak vagy előnynek a visszaélést vagy csalást megvalósító tényállás miatti megtagadása pusztán annak a megállapításnak a következménye, amely szerint csalás vagy joggal való visszaélés esetén az elérni kívánt előny megszerzéséhez megkövetelt objektív feltételek valójában nem teljesülnek, és így az ilyen megtagadáshoz nem szükséges semmilyen külön jogalap.¹³ A Bíróság ezt az ítélkezési gyakorlatot láthatóan mind a csalás, mind a joggal való visszaélés eseteire alkalmazza.¹⁴ A nemzeti bíróságok feladata, hogy minden ügyben objektív bizonyítékokat alapul véve figyelembe vegyék az érintett személyek visszaélésszerű vagy csalárd magatartását annak érdekében, hogy adott esetben megtagadják tőlük az általuk hivatkozott uniós jogi rendelkezések által biztosított kedvezményeket, azzal, hogy az ilyen magatartás értékelése során tekintettel kell lenniük a szóban forgó rendelkezések által elérni kívánt célokra.¹⁵

20. A csalás és a joggal való visszaélés tilalmának ezen általános elve a jogszerű migrációra is vonatkozik. A családegyesítési jogról szóló 2003/86/EK irányelv alkalmazásához nyújtott iránymutatásról szóló, az Európai Parlamenthez és a Tanácshoz intézett bizottsági közleményből (a továbbiakban: a 2003/86 irányelv alkalmazásáról szóló iránymutatás)¹⁶ kitűnik, hogy „feltétlenül szükség van [arra, hogy a tagállamok intézkedéseket hozzanak a 2003/86] irányelv által biztosított jogokkal kapcsolatos visszaélések és csalások [ellen]. A Bizottság arra bátorítja a tagállamokat, hogy mind a társadalom, mind a [jogszerű] kérelmezők érdekében tegyenek a 16. cikk (2) és (4) bekezdésével összhangban álló, határozott intézkedéseket”.

21. A 2018. február 6-i Altun és társai ítéletben (C-359/16, EU:C:2018:63, 50–53. pont) a Bíróság kimondta, hogy „a csalárd magatartás megállapítása olyan egybehangzó bizonyítékokon alapul, amelyek alátámasztják egy objektív és egy szubjektív elem együttes fennállását”.¹⁷ Az objektív elem abban áll, hogy nem teljesülnek az uniós jog által előírt előnyben részesülés feltételei.¹⁸ A szubjektív elem az érintettek arra irányuló szándékának felel meg, hogy a szóban forgó előnyben való részesülés

11 Lásd többek között: 2018. február 6-i Altun és társai ítélet (C-359/16, EU:C:2018:63, 49. pont; a társadalombiztosításhoz tartozás uniós jogi szabályszerűségi vélelemmel járó igazolásának felhasználásával kapcsolatos csalás); 2017. november 22-i Cussens és társai ítélet (C-251/16, EU:C:2017:881, 27. pont); 2010. december 22-i Bozkurt ítélet (C-303/08, EU:C:2010:800, 47. pont; egy migráns török munkavállaló tartózkodási feltételeivel kapcsolatos okirathamisítás); 2006. február 21-i Halifax és társai ítélet (C-255/02, EU:C:2006:121, 68. pont; héacsalás); 2003. szeptember 23-i Akrich ítélet (C-109/01, EU:C:2003:491, 57. pont; érdekházasság egy uniós tagállam polgárával); 1999. március 9-i Centros ítélet (C-212/97, EU:C:1999:126, 24. pont; a szolgáltatásnyújtás szabadsága); 1992. július 7-i Singh ítélet (C-370/90, EU:C:1992:296, 24. pont; a munkavállalók szabad mozgása); 1974. december 3-i van Binsbergen ítélet (33/74, EU:C:1974:131, 13. pont, a szolgáltatásnyújtás szabadsága). Lásd még a 2004/38 irányelv alkalmazásáról szóló iránymutatást (COM(2009) 313 végleges, 2009. július 2., 4. cím, „Visszaélés és csalás”, 15. o.)

12 Lásd ebben az értelemben: 2017. november 22-i Cussens és társai ítélet (C-251/16, EU:C:2017:881, 27., 28. és 30. pont); 2007. július 5-i Kofoed ítélet (C-321/05, EU:C:2007:408, 38–48. pont).

13 Lásd ebben az értelemben: 2017. november 22-i Cussens és társai ítélet (C-251/16, EU:C:2017:881, 35. pont); 2009. június 4-i Pometon ítélet (C-158/08, EU:C:2009:349, 28. pont); 2000. december 14-i Emsland-Stärke ítélet (C-110/99, EU:C:2000:695, 56. pont); 2006. február 21-i Halifax és társai ítélet (C-255/02, EU:C:2006:121, 93. pont).

14 Lásd ebben az értelemben: 2017. november 22-i Cussens és társai ítélet (C-251/16, EU:C:2017:881, 34. pont).

15 Lásd ebben az értelemben: 2000. december 14-i Emsland-Stärke ítélet (C-110/99, EU:C:2000:695, 52. pont); 1999. március 9-i Centros ítélet (C-212/97, EU:C:1999:126, 25. pont).

16 Lásd ebben az értelemben a 2003/86 irányelv alkalmazásáról szóló iránymutatást, (COM(2014) 210 final, 2014. április 3., 7.3. pont, „Visszaélés és csalás”, 27. o.).

17 Az ezen ítélet alapijául szolgáló ügyben arról volt szó, hogy egy vállalkozás csalárd módon használta fel a kiküldött munkavállalók azon tagállam társadalombiztosítási rendszeréhez tartozásának szabályszerűségére vonatkozó vélelmet eredményező, a munkavállalók kiküldetésének helye szerint tagállam illetékes intézményét kötő és szükségképpen az utóbbi tagállam szabályozásának alkalmazhatatlanságát maga után vonó igazolást, ahol az e munkavállalókat kiküldő vállalkozás székhelye található. Noha az igazolások kiállításának időpontjára a vállalkozás minden igazgatási feltételnek megfelelt, vagyis tényleges tevékenységet folytatott Bulgáriában, az igazolásokat csalárd módon, a valóságnak nem megfelelő tények előadásával szerezték meg, abból a célból, hogy kijátsszák az uniós szabályozásnak a munkavállalók kiküldetésére alkalmazandó feltételeit.

18 Lásd ebben az értelemben: 2018. február 6-i Altun és társai ítélet (C-359/16, EU:C:2018:63, 51. pont). A családegyesítési tartózkodási engedély megadásának feltételeit a 2003/86 irányelv „A családegyesítési jog gyakorlására vonatkozó követelmények” című IV. fejezete sorolja fel.

érdekében megkerüljék vagy kijátsszák az alkalmazandó szabályozás által előírt feltételeket.¹⁹ A csalárd módon való megszerzés ily módon alapulhat „szándékos cselekvésen”, mint a valóságnak meg nem felelő tények előadása, vagy „szándékos mulasztáson”, például releváns információ abból a célból történő elhallgatásán, hogy kijátsszák a szóban forgó szabályozás alkalmazásának feltételeit.²⁰

22. Ezen ítélkezési gyakorlat fényében kell megvizsgálni, hogy a csalás tényállási elemei megvalósultak-e az alapügy körülményei között.

23. Az előzetes döntéshozatalra utaló végzésből kitűnik, hogy a családegyesítési kérelem benyújtásakor hamis vagy csalárd dokumentumokat használtak igazoló okmányokként,²¹ annak bizonyítása érdekében, hogy a 2003/86 irányelv 7. cikke (1) bekezdésének c) pontjában szereplő elégséges, állandó és rendszeres forrásokkal rendelkezési kötelezettségre vonatkozó feltételt tiszteletben tartották. E körülmények között, ha azt kellene megállapítani, hogy az említett dokumentumok hiányában az e cikkben előírt feltétel nem teljesült, megállapítást nyerne a csalás megállapításához szükséges, a 2018. február 6-i Altun és társai ítéletben (C-359/16, EU:C:2018:63) meghatározott feltétel. E tekintetben emlékeztetek arra, hogy a 2012. december 6-i O. és társai ítéletben (C-356/11 és C-357/11, EU:C:2012:776, 72. pont) a Bíróság kimondta, hogy a 2003/86 irányelv előírásai alapján a családegyesítési kérelem egyedi vizsgálata *főszabály szerint* a családegyesítő, és nem azon harmadik országbeli állampolgár forrásaira irányul, aki számára a tartózkodási jogot kérelmezték. Ugyanúgy, mint az Európai Bizottság a 2003/86 irányelv alkalmazásáról szóló iránymutatásában, én is úgy vélem, hogy a „főszabály szerint” kifejezés használatával a Bíróság legalábbis arra utal, hogy különös esetekben létezhetnek kivételek azon szabály alól, amely szerint a családegyesítő forrásait kell figyelembe venni, amennyiben ezeket rendkívüli körülmények indokolják.²²

24. A csalás megállapításához szükséges szubjektív elem a 2018. február 6-i Altun és társai ítéletben (C-359/16, EU:C:2018:63, 52. pont) szereplő, az alapeljárás körülményeire alkalmazott meghatározásnak megfelelően *az érintett arra irányuló szándékának* felel meg, hogy a családegyesítési tartózkodási engedélyhez fűződő előnyökben való részesülés érdekében megkerülje vagy kijátssza az említett engedély kiállításának feltételeit. E meghatározásból kitűnik, hogy ezt az elemet az uniós jog rendelkezéseiből következő előny megszerzésére törekvő személy vonatkozásában kell értékelni. Az alapeljárás körülményei között ennek az értékelésnek tehát a családegyesítési kérelmet benyújtó személyre kell vonatkoznia.

25. E tekintetben az a tény, hogy a 2003/86 irányelv 16. cikke (2) bekezdése a) pontjának szövege határozatlan alanyú formában szerepel („hamis vagy hamisított dokumentumokat használtak” és „más csalást követtek el”), nem jelenti azt, hogy érdektelen, hogy ki követte el a csalást, amint arra a kérdést előterjesztő bíróság, az Európai Bizottság és a lengyel kormány utal. E szövegezés ugyanis álláspontom szerint annak tudható be, hogy a 2003/86 irányelv 5. cikkének (1) bekezdése szerint a tagállamok dönthetnek el, hogy a családegyesítési kérelmet a családegyesítőnek vagy a családtagnak kell-e benyújtania.

¹⁹ Lásd ebben az értelemben: 2018. február 6-i Altun és társai ítélet (C-359/16, EU:C:2018:63, 52. pont). A szubjektív elem szükségességét hangsúlyozza a Bizottság a kérdést előterjesztő bíróság által hivatkozott 2004/38 irányelv alkalmazásáról szóló iránymutatásban, amely szerint a 2004/38 irányelv 35. pontjában meghatározott csalást „a szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való irányelv szerinti jog megszerzése érdekében elkövetett *szándékos* megtévesztésként vagy egyéb manipulatív magatartásként” fogják fel. Egyébként ezen iránymutatás szerint az irányelv által juttatott jogok megtagadhatók, megszüntethetők vagy visszavonhatók, ha az illető *olyan csalárd magatartás* eredményeként kapta meg a tartózkodási dokumentumot, amellyel kapcsolatban *megállapították büntetőjogi felelősségét*. Lásd még: 2001. szeptember 27-i Gloszczuk ítélet (C-63/99, EU:C:2001:488); 1997. június 5-i Kol ítélet (C-285/95, EU:C:1997:280), amelyek olyan személyesen elkövetett csalárd magatartásokra vonatkoznak, amelyek eredményeként az érintettek tartózkodási engedélyt visszavontak.

²⁰ Lásd ebben az értelemben: 2018. február 6-i Altun és társai ítélet (C-359/16, EU:C:2018:63, 53. és 58. pont).

²¹ A 2003/86 irányelv alkalmazásáról szóló iránymutatásból kitűnik, hogy minden kérelem esetében esetről esetre kell értékelni a csatolt igazoló okmányokat, valamint a meghallgatások és egyéb vizsgálatok „megfelelő” és „szükséges” jellegét az egyes családegyesítési kérelmek egyedi vizsgálata során (lásd: COM(2014) 210 final, 2014. április 3., 10. o.).

²² Lásd ebben az értelemben a 2003/86 irányelv alkalmazásáról szóló iránymutatást (COM(2014) 210 final, 2014. április 3., 15. o.).

26. Márpedig úgy tűnik, hogy az alapeljárásban a családegyesítési kérelmet az apa nyújtotta be, mint családegyesítő. Ha ténylegesen ez volt a helyzet, akkor a család szubjektív eleme is bizonyítva lenne, mivel az apa tudott az általa családegyesítési kérelme alátámasztása céljából benyújtott dokumentumok csalárd jellegéről.

27. Emlékeztetek ugyanakkor arra, hogy még ha bizonyítást is nyer a 2003/86 irányelv 16. cikke (2) bekezdése a) pontjának értelmében vett család, a tagállamok illetékes hatóságainak a tartózkodási engedély visszavonásának vagy a családegyesítő, illetve családtagjai kiutasításának elrendelése előtt az említett irányelv 17. cikke szerinti értékelést kell folytatniuk.²³ E cikk többek között az mondja ki, hogy a tagállamok „megfelelően figyelembe veszik az érintett személy családi kapcsolatainak jellegét és szilárdságát, a tagállamban való tartózkodásának időtartamát és a származási országával való családi, kulturális és társadalmi kapcsolatai fennállását [...]”.²⁴

28. Emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság ítélkezési gyakorlatából következően a 2003/86 irányelv 17. cikke a családegyesítési kérelmek egyedi elbírálását írja elő,²⁵ és a 2003/86 irányelv végrehajtása, így tehát a családegyesítési tartózkodási engedély visszavonására vonatkozó határozat meghozatala során az illetékes nemzeti hatóságokra tartozik az összes szóban forgó érdek kiegyensúlyozott és méltányos értékelésének elvégzése.²⁶ A visszavonás tehát nem történhet automatikusan.

29. A kérdést előterjesztő bíróság nem tesz fel kérdést a 2003/86 irányelv 17. cikke alapján végzendő értékelést, illetve azon kiutasítási határozat jogszerűségét illetően, amelyet az anyával és a fiúval szemben hoztak. Így az alábbi két megjegyzésre szorítkozom.

30. Először, azt a körülményt, hogy az anya és a fiú egyénileg nem felelős a csalásért, de viselik annak következményeit, álláspontom szerint megfelelően figyelembe kell venni a 2003/86 irányelv 17. cikke alapján végzett értékelés során. E cikk ugyanis azt írja elő, hogy az illetékes nemzeti hatóságok által tervezett visszavonási és kiutasítási intézkedéseknek arányosaknak kell lenniük, amit az ügy valamennyi ténybeli és személyes körülménye alapján kell értékelni.²⁷

23 A kérdést előterjesztő bíróság irataiból kitűnik, hogy úgy ítélte meg, hogy az érdekeknek az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én aláírt egyezmény (a továbbiakban: EJEE) 8. cikkének keretében végzett mérlegelése a fiú számára kedvezőtlen irányba mutat, megerősítve az államtitkár határozatát. Az apának tudnia kellett volna, hogy fia magánélete egy olyan tartózkodás során alakult, amelynek bizonytalanságával az apa tisztában volt, és hogy ezért a tartózkodási joga bizonytalan volt. E tekintetben figyelembe vették azt, hogy a fiú tizenegy éves koráig Kínában lakott, ott járt iskolába, kínaiul beszél és kicsit tud írni, évente egyszer Kínába utazik, mióta Hollandiában él, valamint, hogy szüleivel, akiknek szintén vissza kell térniük Kínába, ott megfelelő életvitelt tud folytatni. Ezenkívül kiemelték azt, hogy a fiúnak lehetősége van arra, hogy tanulmányait Hollandiában való folytatása céljából tartózkodási engedélyt kérjen. Az államtitkár megalapozottan tekintette úgy, hogy sem a fiú hollandiai tartózkodásának huzamos ideje és az abból következő beilleszkedés, sem az a tény, hogy Hollandiában folytatta tanulmányait, nem teszik lehetővé rendkívüli körülményként annak megállapítását, hogy az EJEE 8. cikke alapján fennáll a kötelezettség arra, hogy hagyják a gyermek magánéletét tovább folyni. Ezzel szemben nem került sor az anya tartózkodási engedélyhez fűződő érdekeinek mérlegelő vizsgálatára.

24 A családegyesítés címén befogadott személyek jogállásáról szóló Rec(2002) 4. sz. ajánlásában („A családtagok hatékony védelme a kiutasítással szemben” című IV. rész 1. pontja) az Európa Tanács Miniszteri Bizottsága az alábbiakat mondta ki: „Amikor a családtag tartózkodási engedélye visszavonásához vagy meg nem hosszabbításához, illetve kiutasításához hasonló döntést terveznek, a tagállamok megfelelően figyelembe veszik az olyan szempontokat, mint annak születési helye, életkora az államba való belépéskor, tartózkodásának időtartama, családi kapcsolata, a származási államban található esetleges családja, valamint a származási országgal fenntartott társadalmi és kulturális kapcsolatok erőssége. A gyermekek érdekében különös figyelmet kell fordítani.”

25 Lásd ebben az értelemben: 2016. április 21-i Khachab ítélet (C-558/14, EU:C:2016:285, 43. pont); 2010. március 4-i Chakroun ítélet (C-578/08, EU:C:2010:117, 48. pont); 2015. július 9-i K. és A. ítélet (C-153/14, EU:C:2015:453, 60. pont).

26 Lásd ebben az értelemben: 2016. április 21-i Khachab ítélet (C-558/14, EU:C:2016:285, 43. pont); 2012. december 6-i O. és társai ítélet (C-356/11 és C-357/11, EU:C:2012:776, 81. pont); a C. és A. ügyre vonatkozó indítványom (C-257/17, EU:C:2018:503, 75. pont); a K. és B. ügyre vonatkozó indítványom (C-380/17, EU:C:2018:504, 70. pont).

27 Lásd ebben az értelemben a 2003/86 irányelv alkalmazásáról szóló iránymutatást (COM (2014) 210 final, 2014. április 3., 29. o.), amely az alábbi elvek tisztázásában tartását írja elő: az ügy minden sajátos körülményét számba kell venni, az egyéni és közérdekek mérlegelését pedig a hasonló ügyekben fennállókkal azonos módon kell végezni. Ezenfelül az egyéni és közérdekek mérlegelését észszerű és arányos módon kell végezni.

31. Másodszor a 2003/86 irányelv (2) preambulumbekzdéséből kitűnik, hogy ezen irányelv tiszteletben tartja az alapvető jogokat és betartja az Európai Unió Alapjogi Chartája által rögzített elveket. Az Alapjogi Charta 7. cikke – amely az EJEE 8. cikkének (1) bekezdése által biztosított jogoknak megfelelő jogokat rögzít – elismeri a magán- és a családi élet tiszteletben tartásához való jogot.²⁸ Márpedig a 2003/86 irányelv 17. cikke alapján végzett értékelést e jog fényében kell lefolytatni, figyelembe véve egyrészt a családegyesítési jog jogosultja érintett tagállamban való „tartózkodásának időtartamát”,²⁹ másrészt „a származási országával való családi, kulturális és társadalmi kapcsolatai fennállását”.³⁰

32. A tartózkodás időtartama, mint a szóban forgó érdekek mérlegelése során figyelembe veendő tényező azon a feltevésen alapul, amely szerint minél tovább tartózkodik egy személy egy adott államban, annál erősebbek az ezzel az állammal fennálló kapcsolatai, és annál gyengébbek a származási országával fennálló kapcsolatai.³¹ Ebben az összefüggésben többek között az olyan harmadik országbeli állampolgárok sajátos helyzetét kellett figyelembe venni, akik életük nagyobb részét az érintett tagállamban töltötték, ott nevelkedtek fel, és ott részesültek oktatásban.³² Az érintett származási országával való családi, kulturális és társadalmi kapcsolatai fennállása vagy fenn nem állása ezzel szemben olyan körülmények alapján értékelendő, mint hogy van-e családja ebben az országban, az oda tett utazások vagy az ott-tartózkodások, illetve az említett ország nyelvének ismerete.³³

33. Márpedig az alapeljárásban az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy a családegyesítő több mint 17 éve tartózkodik Hollandiában, az anya és a fiú pedig több mint 16 éve, továbbá hogy az utóbbi csak 11 éves volt, amikor Hollandiába érkezett.³⁴ Nem lehet tehát kizárni, hogy ezen időszak során szoros kapcsolatokat alakítottak ki Hollandiával, és ezzel ellentétben a

28 Lásd ebben az értelemben: 2012. december 6-i O. és társai ítélet (C-356/11 és C-357/11, EU:C:2012:776, 75. és 76. pont); 2010. március 4-i Chakroun ítélet (C-578/08, EU:C:2010:117, 44. pont).

29 A 2003/86 irányelv 17. cikke, kiemelés tőlem.

30 A 2003/86 irányelv 17. cikke, kiemelés tőlem.

31 A helyzet nyilvánvalóan nem ugyanaz, ha az érintett személy gyermekkorában vagy ifjúkorában érkezett a fogadó országba, illetve ha csak idős korában ment oda. Lásd ebben az értelemben: EJEB, 1991. február 18., Moustaquim kontra Belgium (Nagykamara) (CE:ECHR:1991:0218JUD001231386, 45. §); ebben az ügyben A. Moustaquim két évnél is fiatalabb volt, amikor Belgiumba érkezett. Azóta körülbelül 20 évet töltött ott rokonaival vagy az ő közelségükben, és csak két alkalommal tért vissza Marokkóba, szünidőben); EJEB, 2010. december 9., Gezginci kontra Svájc (CE:ECHR:2010:1209JUD001632705, 69. §); ebben az ügyben a felperes 1990-ben utazott be Svájcba, és ott 18 évet töltött kiutasítása előtt. Az Emberi Jogok Európai Bírósága szerint nyilvánvaló, hogy itt az egyén életének igen hosszú szakaszáról, konkrétan az 1983-ban született felperes életének kétharmadáról van szó).

32 Lásd többek között: EJEB, 2006. október 18., Ünér kontra Hollandia (Nagykamara) (CE:ECHR:2006:1018JUD004641099, 58. §); Maslov, 2008. június 23., (Nagykamara) (CE:ECHR:2008:0623JUD000163803, 73., 74. és 86. §); a felperes 1990-ben, hatéves korában érkezett Ausztriába, és ebben az országban töltötte gyermekkorát és serdülőkorát; EJEB, 2010. szeptember 23., Bousarra kontra Franciaország (CE:ECHR:2010:0923JUD002567207, 46. és 47. §). Lásd még: EJEB, 1998. február 19., Dalia kontra Franciaország (Recueil 1998-I, 88. és 89. o., 42–45. §); a huzamos ideje tartózkodók kiutasítása mind a „magánélet”, mind a „családi élet” szempontjából elemezhető, azzal, hogy e síkon bizonyos jelentőséget kell tulajdonítani az érintettek társadalmi beilleszkedésének, felidéri az EJEB 2003. október 9-i ítélete, Slivenko kontra Lettország (CE:ECHR:2003:1009JUD004832199, 96. §).

33 Lásd például: EJEB, 2008. június 23., Maslov ítélet (Nagykamara) (CE:ECHR:2008:0623JUD000163803, 96. és 97. §), amelyben megállapítást nyert, hogy a felperes származási országával, Bulgáriával fennálló kapcsolatai gyengék, mivel kiutasítása időpontjában nem beszélt a bolgár nyelvet, családja ugyanis a bulgáriai török közösséghez tartozott, továbbá nem tudott cirill betűkkel írni és olvasni, mivel soha nem járt iskolába Bulgáriában, valamint az EJEB, 1999. november 30., Baghli kontra Franciaország ítélet (CE:ECHR:1999:1130JUD003437497, 48. §), amelyben ezzel szemben az Emberi Jogok Európai Bírósága – miután megállapította, hogy a felperes nem bizonyította, hogy szoros kapcsolatokat ápol Franciaországban élő szüleivel, illetve testvéreivel, megőrizte algériai állampolgárságát, ismeri az arab nyelvet, katonai szolgálatát származási országában töltötte, oda nyaralni több alkalommal visszatért, továbbá soha nem nyilvánította ki azon szándékát, hogy franciává váljon – arra a következtetésre jutott, hogy még ha családi és társadalmi kapcsolatainak többsége lényegében Franciaországban is található, az nyert bizonyítást, hogy a felperes a pusztán állampolgárságon kívül más kapcsolatokat is megőrzött azzal az országgal, amelyben született.

34 E tekintetben érdemes kiemelni, hogy továbbra is a kiutasítási intézkedések kapcsán, a huzamosan tartózkodó bevándorlók tartózkodásának biztonságáról szóló (2000) 15. sz. ajánlásának (4) bekezdésében az Európa Tanács Miniszteri Bizottsága kimondja, hogy: „A kiutasítással szembeni védelmet illetően [...] b) Az arányosság (4) bekezdés a) pontjában rögzített elve alapján a tagállamoknak megfelelően figyelembe kell venniük a tartózkodás tartamát vagy jellegét, továbbá a huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező bevándorló által elkövetett bűncselekmény súlyát. A tagállamok többek között előírhatják, hogy egy huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező bevándorló nem utasítható ki: öt éves tartózkodást követően, kivéve, ha bűncselekmény elkövetése miatt két évet meghaladó letöltendő szabadságvesztésre ítélték; tízéves tartózkodást követően, kivéve, ha bűncselekmény elkövetése miatt öt évet meghaladó letöltendő szabadságvesztésre ítélték. 20 éves tartózkodás után a huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező bevándorlót nem lehet kiutasítani.”

származási országukkal fennálló kapcsolatok azóta gyakorlatilag nem létezővé vagy legalábbis igen gyengévé váltak. E körülmények között nem lehet kizárni, hogy a családegyesítési tartózkodási engedélyük visszavonása és egy esetleges kiutasítás túlzottan súlyos, sőt aránytalan következményekkel járna.

34. A fenti megfontolások összessége alapján az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2003/86 irányelv 16. cikke (2) bekezdésének a) pontját úgy kell értelmezni, hogy az nem zárja ki a származékos jogként családegyesítés keretében megadott, család információk alapján megszerzett tartózkodási engedély visszavonását, ha bizonyítást nyer, hogy a családegyesítési kérelmet benyújtó személy szándéka az volt, hogy megkerülje vagy kijátssza ezen engedély kiállításának feltételeit, még akkor is, ha az engedély jogosultjának nem volt tudomása az említett információk család jellegéről. A tagállamok nemzeti hatóságainak az ilyen visszavonást megelőzően a 2003/86 irányelv 17. cikkének megfelelően mérlegelniük kell minden szóban forgó érdeket; ezt a mérlegelést az ügy valamennyi releváns körülményére figyelemmel kell lefolytatni, amelyek között szerepel az a tény is, hogy nem a tartózkodási engedély jogosultja követte el az engedély kiállítását eredményező csalást, és arról nem is volt tudomása.

B. A 2003/109 irányelv 9. cikke (1) bekezdése a) pontjának értelmezéséről

35. Előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében azt kérdezi a Bíróságtól, hogy a 2003/109 irányelv 9. cikke (1) bekezdésének a) pontját úgy kell-e értelmezni, hogy az az alapeljárás körülményei között kizárja az anya és a fiú huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező jogállásának visszavonását.³⁵

36. Konkrétabban a kérdést előterjesztő bíróság arra keresi a választ, hogy azt a körülményt, miszerint a fiú és az anya nem tudott az apa által az említett jogállás megszerzése érdekében igazoló okiratként benyújtott munkáltatói igazolások hamis voltáról, figyelembe kellett volna-e venni, amikor az államtitkár meghozta a 2014. január 29-i visszavonó határozatokat.

37. Amint az kitűnik a (2) preambulumbekkezdéséből, a 2003/109 irányelv az 1999. október 15–16-i Tamperei Nyilatkozat végrehajtását célozza, amelynek eredményeként az Európai Tanács kijelentette, hogy „a harmadik országok állampolgárainak jogállását közelíteni kell a tagállamok állampolgáraiéhoz, és hogy egy bizonyos időtartamon keresztül – amelyet még meg kell határozni – valamely tagállamban jogszerűen tartózkodó és huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező személynek az adott tagállamban olyan egységes jogokat kell biztosítani, amelyek a lehető legközelebb állnak az Európai Unió polgárait megillető jogokhoz”. A 2003/109 irányelv fő célja a tagállamokban huzamosan tartózkodó, harmadik országbeli állampolgárok integrációja, amint az kitűnik különösen az irányelv (4), (6) és (12) preambulumbekkezdéséből.³⁶ E cél elérése érdekében a 2003/109 irányelv a huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező személy jogállását megszerző harmadik országbeli állampolgárok számára az érintett tagállam állampolgáraival egyenlő bánásmódot biztosít az említett irányelv 11. cikke (1) bekezdésének a)–h) pontjában felsorolt területeken, a fogadó tagállam területén belül.

38. Egyebekben, amint arra a Bíróság rámutatott a 2012. április 24-i Kamberaj ítélet (C-571/10, EU:C:2012:233) 66. és 67. pontjában, a 2003/109 irányelv által bevezetett rendszer a huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező személy ezen irányelv által rögzített jogállásának megszerzése kapcsán különös eljárást és pontos feltételeket ír elő. Így az irányelv 4. cikke előírja, hogy a tagállamok harmadik országok olyan állampolgárainak adják meg a huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező jogállást, akik közvetlenül a jogállásra irányuló kérelem benyújtását megelőzően jogszerűen és

³⁵ Amint az a kérdést előterjesztő bíróság által megküldött iratokból kitűnik, az 1991-ben született fiú 16 éves volt, amikor az államtitkár meghozta a 2007. március 21-i határozatot. A kérdést előterjesztő bíróság mindazonáltal általános jelleggel tette fel kérdését.

³⁶ Lásd ebben az értelemben: 2014. július 17-i Tahir ítélet (C-469/13, EU:C:2014:2094, 32. pont; 2015. június 4-i P. és S. ítélet (C-579/13, EU:C:2015:369, 46. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat); 2015. szeptember 2-i CGIL és INCA ítélet (C-309/14, EU:C:2015:523, 21. pont).

folyamatosan öt éven át a területükön tartózkodtak;³⁷ ezen irányelv 5. cikke e jogállás megszerzését annak bizonyításától teszi függővé, hogy a harmadik országok e jogállás megadását kérelmező állampolgárai rendelkeznek elegendő jövedelemforrásokkal, valamint egészségbiztosítással; végül a 7. cikk meghatározza a tiszteletben tartandó eljárási követelményeket.

39. A 2003/109 irányelv „A jogállás visszavonása vagy elvesztése” című 9. cikke (1) bekezdésének a) pontja szerint a huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező jogállás csalárd megszerzésének megállapítása az e jogálláshoz való jog elvesztését vonja maga után.³⁸

40. E cikk szövegének egyik eleme sem támasztja alá kifejezetten, hogy a „csalárd megszerzés” fogalma szándékos elemet igényel.

41. Amint azonban arra a jelen indítvány 21–22. pontjában emlékeztettem, a csalárd magatartás megállapítása, amint az kitűnik a 2018. február 6-i Altun és társai ítéletből (C-359/16, EU:C:2018:63, 50. pont), olyan egybehangzó bizonyítékok fennállásának ellenőrzését igényli, amelyek alátámasztják egy objektív és egy szubjektív elem együttes fennállását. Ennélfogva kizárólag a materiálisan és szándékosan a huzamos tartózkodás iránti kérelmet benyújtó harmadik országbeli állampolgár által elkövetett csalást lehet szankcionálni.

42. Amint azt a Bizottság hangsúlyozza, az, hogy a huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező jogállás megadása jelentős kihatásokkal jár, többek között a más tagállamokban való tartózkodást illetően,³⁹ nem kérdőjelezi meg azt, hogy a csalás fennállásának megállapítása érdekében az e jogállást kérelmező személy vonatkozásában meg kell állapítani az alkalmazandó rendelkezések megkerülésére irányuló szándékot. Megjegyzem egyébként, hogy a 2003/86 irányelv 16. cikke (2) bekezdésének a) pontjával ellentétben, amely a visszavonási okok között „hamis vagy megtévesztő információk”, illetve „hamis vagy hamisított dokumentumok” pusztá felhasználását rögzíti, a 2003/109 irányelv 9. cikke (1) bekezdésének a) pontja csak a „csalárd megszerzés” esetére utal. A 2003/86 irányelv 16. cikke (2) bekezdése a) pontjának tulajdonítandó értelmezést nem sértve, ez számomra a jogalkotó azon szándékára utal, hogy kizárólag a csalárd szándékkal jellemezhető esetekre korlátozza a huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező jogállás említett 9. cikk (1) bekezdésének a) pontja szerint elvesztését. Azt is hangsúlyozom, hogy a huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező jogállás megadása magas fokú beilleszkedést⁴⁰ és személyes befektetést⁴¹ feltételez az érintett részéről a fogadó tagállamban, ami álláspontom szerint kizárja az említett jogállás visszavonási feltételeinek túlzottan széles értelmezését.

37 Amint az kitűnik a 2014. július 17-i Tahir ítéletből (C-469/13, EU:C:2014:2094, 34. pont), a harmadik országbeli állampolgár kizárólag akkor nyújthat be a 2003/109 irányelv 7. cikkének (1) bekezdése alapján kérelmet e jogállás megszerzésére, ha ő maga személyesen teljesíti az érintett tagállam területén a szóban forgó kérelem benyújtását megelőző öt éven át való, jogszerű és folyamatos tartózkodással kapcsolatos feltételt.

38 Rámutatok, hogy bár a 2003/109 irányelv 9. cikkének címe tartalmazza a huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező jogállás visszavonásának vagy elvesztésének lehetőségét, e cikk szövegezése csak elvesztési eseteket rögzít. Egyebekben, mivel az az említett jogálláshoz való jog *fenntartását* zárja ki, úgy tűnik, hogy az „elvesztés” Y. Z., Z. Z. és Y. Y. előadásának megfelelően önmagában csak a jövőre nézve jár következményekkel. Ezt az értelmezést megerősíti a 2003/109 irányelv 9. cikke (1) bekezdésének angol („no longer be entitled to maintain”), német („ist nicht mehr berechtigt, die Rechtsstellung eines langfristig Aufenthaltsberechtigten zu behalten») és olasz („I soggiornanti di lungo periodo non hanno più diritto allo status di soggiornante di lungo periodo nei casi seguenti”) nyelvi változata is. Mivel azonban a Bírósághoz nem fordultak arra vonatkozó kérdéssel, hogy visszavonható-e visszamenőleges hatállyal a huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező személy tartózkodási engedélye az anyától és a fiutól, ezért e kérdésre nem térek ki.

39 Lásd a 2003/109 irányelv III. fejezetét.

40 Ily módon a tagállam területén való huzamos tartózkodás megszakadása egyike a huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező jogállás elvesztési okainak; lásd a 2003/109 irányelv 9. cikke (1) bekezdésének c) pontját.

41 E tekintetben emlékeztetek többek között arra, hogy a 2003/109 irányelv 5. cikke (2) bekezdésének megfelelően a tagállamok megkövetelhetik a harmadik országok állampolgáraitól, hogy a nemzeti jognak megfelelően feleljenek meg a társadalomba való beilleszkedésre vonatkozó követelményeknek. Lásd ebben az értelemben: 2015. június 4-i P. és S. ítélet (C-579/13, EU:C:2015:369, 47. pont: nem vitatható, hogy a fogadó tagállam nyelvére és társadalmára vonatkozó ismeretek megszerzése nagymértékben megkönnyíti a harmadik országok állampolgárai és a hazai állampolgárok közötti kommunikációt, és elősegíti a köztük lévő kölcsönhatást és a szociális kapcsolatok kialakítását is. Az sem vitatható, hogy a fogadó tagállam nyelvének elsajátítása megkönnyíti a harmadik országbeli állampolgárok számára a munkaerőpiachoz és a szakképzéshez való hozzájutást.).

43. Végül, míg a családtagok családegyesítés keretében biztosított beutazási és tartózkodási joga a családegyesítő jogából eredő származékos jogok, a 2003/109 irányelven alapuló huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező jogállás az érintett által saját nevében benyújtott kérelem alapján megszerzett személyes jog. E megkülönböztetésnek még inkább arra kell vezetnie e jogállást illetően, hogy elutasítsuk azt a többek között a Bizottság által a tárgyaláson képviselt és a „*fraus omnia corrumpit*” elvére alapított érvet, amelynek eredményeként a harmadik személy által elkövetett csalásnak meghatározó hatást tulajdonítanak az említett jogállás visszavonását illetően. Ezen érveléssel erőteljesen szemben áll az egyéni jogok Bíróság általi védelmének hagyománya.

44. Az alapeljárásban a csalás megállapításához szükséges objektív elemet illetően az előzetes döntéshozatalra utaló végzésből kitűnik, hogy az anya és a fiú nem rendelkeztek önállóan a 2003/109 irányelv 5. cikke (1) bekezdése a) pontjának értelmében vett stabil, rendszeres és elegendő jövedelemforrással.⁴² Ezenkívül, ahogy azt a kérdést előterjesztő bíróság hangsúlyozta, mivel az anya és a fiú családegyesítési tartózkodási engedélyét hamis dokumentumok alapján szerezték meg, a 2003/109 irányelv 4. cikkének (1) bekezdésében rögzített jogszerű tartózkodás feltétele főszabály szerint nem teljesült a huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező jogállás iránti kérelem benyújtásának időpontjában. Ebből következik, hogy az ezen irányelv által előírt feltételek nem teljesültek az anya és a fiú esetében, valamint hogy ebből következően a 2018. február 6-i Altun és társai ítéletben (C-359/16, EU:C:2018:63, 51. pont) meghatározott, a csalás megállapításához szükséges objektív elem bizonyítást nyert.

45. A csalás megállapításához szükséges szubjektív elem a 2018. február 6-i Altun és társai ítéletben (C-359/16, EU:C:2018:63, 52. pont) szereplő, az alapeljárás körülményeire alkalmazott meghatározásnak megfelelően a kérelmező arra irányuló szándékának felel meg, hogy a huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező jogálláshoz fűződő előnyökben való részesülés érdekében megkerülje vagy kijátssza az említett jogállás megadásának feltételeit. Ennélfogva pusztán az, hogy az anya és a fiú tudott az apa által elkövetett csalásról, és azon szándékuk, hogy abból hasznot húzzanak, megalapozta volna a 2003/109 irányelv 9. cikke (1) bekezdésének a) pontja értelmében vett csalárd megszerzést. A kérdést előterjesztő bíróság kiemeli, hogy az anya és a fiú nem tudott az apa munkavállalója által kiállított, általuk annak bizonyítása érdekében benyújtott igazolások hamis voltáról, hogy megfelelnek a 2003/109 irányelv 5. cikke (1) bekezdésének a) pontjában előírt feltételnek. Ebből következően az alapeljárásban nem tűnik úgy, hogy az anya és a fiú szándékosan megpróbálták kikerülni e feltételt. Ugyanakkor a kérdést előterjesztő bíróság feladata annak vizsgálata, hogy valóban fennáll-e ez a helyzet.

46. E vizsgálatról függően, ha az anya és a fiú esetében nem áll fenn a huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező jogállás megadása feltételeinek kijátszására irányuló szándékos elem, akkor ki kell zárni a csalás fennállását.

47. E szakaszban fontos kiemelni, hogy a huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező jogállás feltételei hiányának utólagos megállapítása nem szerepel az említett jogállás elvesztésének, illetve visszavonásának okai között, amelyeket kimerítő jelleggel sorol fel a 2003/109 irányelv 9. cikke. Ezen irányelv 8. cikke (1) bekezdésének megfelelően a „»huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező«

⁴² A stabil, rendszeres és elegendő jövedelemforrások feltételét (2003/109 irányelv 5. cikkének (1) bekezdése) a huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező jogállás megszerzésekor kell megállapítani. Ebben az időpontban a kérelmező bizonyítja, hogy rendszeres jelleggel rendelkezik és rendelkezni fog bizonyos szintű forrásokkal.

jogállás – a 9. cikkre is figyelemmel – állandó”, ami azt jelenti, hogy az utóbbi cikkben kimerítően felsorolt eseteken kívül⁴³ az említett jogállás nem veszthető el, illetve nem vonható vissza.⁴⁴ Amint az ugyanis kitűnik a 2003/109 irányelv előkészítő munkálataiból, a huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező jogállásnak maximális jogbiztonságot kell nyújtania jogosultja számára.⁴⁵

48. A Bíróság vitathatatlanul kimondta a 2014. július 17-i Tahir ítéletben (C-469/13, EU:C:2014:2094, 30. és 34. pont), hogy a 2003/109 irányelv 4. cikkének (1) bekezdésében előírt, az érintett tagállam területén a szóban forgó kérelem benyújtását megelőző öt éven át való, jogszerű és folyamatos tartózkodással kapcsolatos feltétel az ezen irányelvben előírt huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező jogállás megszerzésének elengedhetetlen feltétele. Ez az ítélet ugyanakkor kizárólag a huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező jogállás iránti kérelem elutasítására vonatkozik. Az említett ítélet nem mondja ki, hogy e feltétel teljesülése elmaradásának utólagos megállapítása a huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező jogállás elvesztésével jár.

49. Ebből következik, hogy csalás megállapításának hiányában nem volt jogalapja a 2003/109 irányelvben az anya és a fiú huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező jogállása visszavonásának.

50. A fenti megfontolások összességéből az következik, hogy a 2003/109 irányelv 9. cikke (1) bekezdésének a) pontját úgy kell értelmezni, hogy az kizárja a huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező jogállás visszavonását, ha e jogállás jogosultjának nem volt tudomása a kérelme alátámasztása érdekében előadott, az említett jogállás megadásának alapját képező információk csalárd jellegéről.

V. Véggövetkeztetés

51. A fenti megfontolások összességére figyelemmel azt javaslom, hogy a Bíróság a Raad van State (államtanács, Hollandia) által előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdéseket a következőképpen válaszolja meg:

- 1) A családegyesítési jogról szóló, 2003. szeptember 22-i 2003/86/EK tanácsi irányelv 16. cikke (2) bekezdésének a) pontját úgy kell értelmezni, hogy az nem zárja ki a családegyesítés keretében megadott, csalárd információk alapján megszerzett tartózkodási engedély visszavonását, ha bizonyítást nyer, hogy a családegyesítési kérelmet benyújtó személy szándéka az volt, hogy megkerülje vagy kijátssza ezen engedély kiállításának feltételeit, még akkor is, ha az engedély jogosultjának nem volt tudomása az említett információk csalárd jellegéről. A tagállamok nemzeti hatóságainak az ilyen visszavonást megelőzően a 2003/86 irányelv 17. cikkének megfelelően mérlegelniük kell minden szóban forgó érdeket; ezt a mérlegelést az ügy valamennyi releváns körülményére figyelemmel kell lefolytatni, amelyek között szerepel az a tény is, hogy nem a tartózkodási engedély jogosultja követte el az engedély kiállítását eredményező csalást, és arról nem is volt tudomása.

⁴³ A 2003/109 irányelv 9. cikkében szereplő felsorolás kimerítő jellege egyértelműen kitűnik az előkészítő munkálatokból; lásd ebben az értelemben a harmadik országok huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező állampolgárainak jogállásáról szóló tanácsi irányelvre irányuló javaslat 10. cikkéhez fűzött kommentárt (COM (2001) 127 végleges [HL 2008. E 240., 79. o.]).

⁴⁴ Ezzel szemben meg lehet vizsgálni annak lehetőségét, hogy a tagállamok illetékes hatóságai visszavonják a családegyesítési tartózkodási engedélyt abban az esetben, ha utólag megállapítják, hogy nem állnak fenn a 2003/86 irányelvben előírt feltételek, mivel ezen irányelv 16. cikke (1) bekezdésének a) pontja azt mondja ki, hogy ez az engedély visszavonható „amennyiben az ezen irányelv által megállapított feltételeknek nem vagy már nem felelnek meg”.

⁴⁵ Lásd a harmadik országok huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező állampolgárainak jogállásáról szóló tanácsi irányelvre irányuló javaslat 10. cikkéhez fűzött kommentárt (COM (2001) 127 végleges [HL 2008. E 240., 79. o.]).

- 2) A harmadik országok huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező állampolgárainak jogállásáról szóló, 2003. november 25-i 2003/109/EK tanácsi irányelv 9. cikke (1) bekezdésének a) pontját úgy kell értelmezni, hogy az kizárja a huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező jogállás visszavonását, ha e jogállás jogosultjának nem volt tudomása a kérelme alátámasztása érdekében előadott, az említett jogállás megadásának alapját képező információk csalárd jellegéről.